

Udgaar i Allinge-Sandvig,
Tejn, Olsker, Rutsker, Rø,
Klemensker og Hasle

Ansvarhavende Udgiver:
Otto Gornitzka, Telef. 74
Gornitzka's Tryk, Allinge

Nr. 498

Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø.
Forretningsann. 8 - 6 Ø.

Fredag den 10. September

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1937

Esperanto.

—o—

**Dr. Zamenhofs internationale
Hjælpsprog har 50 Aars Jubilæum.**

For 50 Aar siden, i 1887, udkom en Brochure med Titlen: „Internationalt Sprog af Dr. Esperanto. Forord og fuldstændig Lærebog“.

Den udkom først paa Russisk og samme Aar paa Polsk, Fransk og Tysk. Og med denne Begyndelse startedes det, som i Aarenes Løb skulde blive til en verdensomspændende Bevægelse, et Broderskab med i Tusindvis af Tilhængere.

De fleste Læsere har hørt Ordet „Esperanto“. Netop i de senere Aar har der forskellige Steder i Danmark været gjort et stort Arbejde for at udbrede Kendskabet til dette Sprog, Kunstsproget, som skulde kunde tales med samme Lethed af alle Jordens Folk.

At alle Sprog oprindelig stammer fra eet Ursprog, er vel de fleste Mennesker paa det rene med, men at Afvigelseerne i Tidens Løb er blevet saa store, at det er komplet umuligt for det ene Menneske at forstaa et andet fra et helt andet Land, er ogsaa klart.

I vor Bibelbog er der fortalt om Sprogforvirringen, som dengang skulde tjene til at faa Menneskene spredt ud over Jorden. Denne Hensigt naaedes, og den vil aldrig kunne modvirkes af dette, at moderne Mennesker lærer at tale det samme Hjælpsprog ved Siden af det nationale Sprog, Modersmaalet.

Men lad os høre lidt om, hvorledes den polske Doktor kom paa Idéen med at lave et saadant Sprog, og hvordan det gik ham.

Dr. Lazaro Ludoviko Zamenhof.

Dr. Zamenhof blev født i Polen, i Bjalystok, i Aaret 1859; hans Fader var Lærer og blev Professor ved Gymnasiet i Warszawa.

I Polen, ikke mindst i Bjalystok, var der samlet forskellige Nationer: Russere, Polakker, Tyskere og Jøder. Hver talte sit Sprog og holdt paa sine Ejendommeligheder, de forstod ikke gensidig hinanden, og der var en evig Strid indbyrdes.

Den lille Zamenhof følte stærkt dette, det gjorde ham bedrøvet, at alle disse forskellige Mennesker, som jo i Virkeligheden hørte til den samme Menneskeslægt, stredes og haanede hverandre, og som han gik og grublede over Problemerne, slog det ham, at hvis de talte samme Sprog, vilde de langt bedre forstaa hverandre; der vilde blive Fred imellem dem.

Han, som da gik i Gymnasiet og skulde være Student, begyndte derfor at spekulere paa et Hjælpsprog, som skulde være let at tale og let at lære, et Sprog, som skulde kunne udtrykke alt paa en naturlig Maade, og som skulde falde hjemligt i Øret.

Han fik det selvfølgelig ikke færdigt lige med det samme, men lidt efter lidt lykkedes det ham at sammensætte et Sprog, som var anvendeligt.

Og han gik nu til at faa det udbredt. Blandt sine Kammerater fik han et taknemligt Publikum, de gik varmt ind for Idéen og lærte det nye Sprog med Ildhu. Den 5. December 1878 holdt de sammen en Fest, hvor de i Taler og med Sange fejrede det nye Sprog.

Arbejdsaar.

Men der skulde gaa mange Aar, inden Sproget var tjenligt til større Udbredelse. I Mellemtiden studerede Zamenhof til Læge, hvorefter han tog et Specialkursus og blev Øjenlæge. Som saadan nedsatte han sig i Warszawa. Han giftede sig og blev en dygtig og kendt Læge, ikke mindst kendt blandt de fattige, som i ham havde en varm og forstaaende Ven.

Men i Løbet af disse Aar perfektionerede han sit Sprog, fik det gjort bøjeligt og anvendeligt. Naar hans Studenterkammerater i Fritiden gik ud for at more sig, gik han ind i sit Studerkammer og arbejdede paa sit Livs store Drøm.

... Og saa kom endelig det Tidspunkt, da han fik sine Anstrengelser ud som et færdigt Resultat. Meget vanskeligt var det, ingen Forlægger vilde udgive det, han maatte til sidst selv betale sit Værk i Trykken.

For ikke at ødelægge sit Ry udgav han det anonymt. Saa stor var Mistilliden til Idéen om et internationalt Sprog, at han ikke vovede at lægge Navn til i første Omgang.

Men det viste sig, at da han først havde udgivet sin Bog, blev den grebet med Begærlighed. I mange forskellige Lande fik den Udbredelse, særlig i Rusland, Sverige og Tyskland. Og en Mængde Mennesker gav sig til at studere det nye Sprog.

Volapyk.

Dog maa man endelig ikke tro, at Sproget umiddelbart gik sin Sejrs gang. Menneskene er underlig indrettede, nærer oftest Mistillid til det nye, og for mange var det Galimathias at ville prøve paa saadan ud i det blaa at skabe et Sprog for alle Mennesker.

Derfor kom, at man var blevet forskrækket. Der var nemlig 7

Fra Artiklerien „Paa Fodtur gennem Europa“.

Forum romanum og Kapitol.

Aar tidligere gjort et Forsøg af lignende Art, som dog var faldet meget uheldigt ud, det var den tyske Præst Schlehrs Kunstsprog Volapyk.

I Begyndelsen af 1880'erne lærte en Mængde Mennesker Volapyk, men det var et uhyre besværligt Sprog, sikkert meget sindrigt konstrueret, men meget upraktisk, man kunde daarligt tale det og endnu daarligere forstaa det.

Esperantobevægelsen tager Fart.

I det lange Løb blev Volapyks Fiasko dog ikke til Skade for Esperanto, det viste sig nemlig, at man her havde det, man havde drømt om: et let og praktisk Sprog.

Og mange Wolapykister blev nu efterhaanden glødende Esperantister. Navnet Esperanto — en, der haaber — viste sig at være et Fund. Under Haabets Fane bredtes det nye Sprog.

Blandt de mange, som interesserede sig for dette Sprog, var den russiske Greve og Forfatter Leo Tolstoy, som pralede med at have lært Sproget paa fire Timer, hvilket dog sikkert er en mild Overdrivelse. I Frankrig var det Professorerne Cart og Beaufront, som arbejdede for Esperanto og ved deres Indflydelse skabte Interesse i vide Kredse.

I 1905 afholdtes i Boulogne-sur-Mer i Frankrig den første Verdenskongres for Esperantister. 800 Mennesker fra forskellige Lande deltog, og selv om de ydre Rammer var beskedne, var det en Oplevelse af de store. Her oplevedes det for første Gang rigtig i Praksis, at man kunde forstaa hinanden paa Esperanto.

Dr. Zamenhof og Hustru rejste den lange Vej for at deltage. De var fattige, som Idealister altid er, men de var lykkelige, og Kongressen blev for dem en Sejrens Stund.

I sin Aabningstale — selvfølgelig paa Esperanto — udtalte Zamenhof:

— Jeg hilser jer, kære Meningsfæller, Brødre og Søstre i den store verdensomspændende menneskelige Familie, som er kommet sammen fra Lande nær og fjern — fra de mest forskellige Riger i Verden —, for broderligt at trykke hinandens Hænder i den store Idés Navn, som forbinder os alle.

— Siden 1905 har der hvert Aar — undtagen i Verdenskrigs-aarene — været afholdt Esperantistkongres med et stigende Antal Deltagere.

Krigen var til stor Sorg ogsaa for Esperantisterne, ikke mindst for Dr. Zamenhof, der var en oprigtig Fredsven. I 1915 fik han med egne Øjne Lejlighed til at se Krigens Grumhed, hvilket tog meget haardt paa ham. I 1917 døde han efter i nogle Aar at have lidt legemligt af en Hjertesygdom, aandeligt under Fredstankens triste Sammenbrud.

Men hans Værk levede, og under selve Krigen gjorde Esperantobevægelsen god Gavn ved at sende Oplysninger om fangne, saarede eller savnede.

Og det skete, at Esperanto midt i Krigens Gru kom til i en enkelt Stund at slaa Bro mellem Mennesker, som ellers var forudbestemt af Krigsguden til at være hinandens Fjender.

Efter Krigen har Sproget vundet større og større Udbredelse. Et Land som Japan maa vel her særlig nævnes, men ogsaa Estland, Sverige, Holland og Danmark, ja, selv i England er der en Mængde Esperantister, og dette Land er ellers det sværeste, da Englænderne mener, at deres Sprog i sig selv er et Verdenssprog.

Ganske pudsigt er det, at sidste Numer af Dansk Esperanto-Blad meddeler, at den engelske Esperantosammenslutning har ud-

givet C. K. Chestertons berømte Kriminalfortællinger om Pastor Brown paa Esperanto. Chesterton, den typiske Englænder, var en af de mest brændende Modstandere af Esperanto.

Sproget, alle kan lære.

I det hele findes der nu paa Esperanto en stor og alsindig Litteratur. Verdenslitteraturen bliver herigennem tilgængelig for alle.

Og alle kan lære dette Sprog, hele dets Opbygning er saa enkelt, at ethvert almindelig begavet Menneske ved lidt Arbejde kan tilegne sig det.

Det sværeste i de fleste Sprog — ogsaa vort eget — er Grammatikken. I Esperanto er der enkle Hovedregler, som er lette at huske. Navneord skrives med lille Forbogstav, alle Ord har Trykket paa næstsidsste Stavelse, og de udtales, som de skrives.

Alle Navneord ender i Enkelttal paa o, Eksempler: hundo, Hund, kato, Kat, muro, Mur, lampo, Lampe, tablo, Bord. Flertal tilføjer j, Eks. bildoj, Billeder.

Tillægsord ender paa a: bona, god, granda, stor.

Eksempel paa en Sætning: La elefanto estras granda besto — Elefanten er et stort Dyr.

Den indre Idé.

Saa fremt Esperantos Sejrs gang fortsættes, vil det utvivlsomt have en stor praktisk Betydning. I Stedet for som nu at lære flere Sprog daarligt vil man kunne lære eet Sprog til Gavns, idet man allerede begynder i Skolen omkring ved de ti Aar.

Efterhaanden som Samfærdigheden mellem Landene lettes, vil det kunne faa en mægtig Betydning, at alle kan forstaa hinanden. Man vil ikke behøve at bekoste en mægtig Uddannelse paa sig selv for at være med.

Men allerede nu har Esperantistsammenslutningen sin Betydning. Der dannes her et internationalt Broderskab — en Slags Bro fra Land til Land.

For Vandrebrevægelsen og i det hele for Samkvemmet er der her skabt noget værdifuldt.

Hertil kommer selv den dybe Idé, som Zamenhof var grebet af, og som endnu lever i Esperantobevægelsen — Forstaaelsen mellem de forskellige Folkeslag.

Esperantos Bannermærke er en grøn Sjerne med fem Spids-r, det grønne er Haabets Symbol, de fem Takker er de fem Verdensdele.

Det er Esperantisternes store Haab, at den grønne Sjerne engang skal komme til at lyse over hele Verden, og at der i dens Lysskær skal følge Fred og broderlig Forstaaelse.

Karl Lindqvist

ALT TIL BELYSNING --- KØB DET I PRODUKTEN

Elektriske Pærer, Gasnæt, Lampeglas, Lamper, Kupler m. m. m.

Biografen

Fredag og Lørdag Kl. 20
Søndag Kl. 19 og 20.45

Edward Persson
Si EN SÆGTE SKANING
„Söder om Landsvägen“
Warner Bros. - First National

En lunefuld og stemningsbæret Beretning om Landmandsliv i Skåne. — Indepillet paa Charles Lindberghs Sløttegaard

Spisestuemøblem,

Eg, er billigt til Salg.
Fru Gilbert Jespersen,
Sandkaas.

Tak for Opmærksomheden ved vort Bryllup.
Dagmar og Alvin Nybo
Søndergade.

Ved Lodtrækning

paa Menighedshjemmet udkom følgende Numre. Kaffedug blaa Seddel 42, Tedug grøn Nr. 67, Søjle rød Nr. 49, Pudebetræk brun Nr. 74.

1 a 2 Jagtdoubletter

og en 6 mm Riffel er til Salg.
Hotel Allinge.

Ung Pige

kan faa Eftermiddagsplads.
Emilie Madsen,
Broderiforretningen, Allinge.

En Hest,

9 Kv. 1 Tom, er til Salg eller byttes med en Kvie.
M. Nielsen, Stenshøj,
Rutsker pr. Hasle.

Dræbning af Orm i Møbler

Den nye og allerede landskendte ROMOCO Ormegift dræber paa faa Dage Orm i alt Træværk Eneforhandling for Allinge og Sandvig
Snedker Chr. Sommer, Allinge.

Bornholms Spare- og Laanekasses Afd. i Allinge

Kontortid: 9-12 2-4

Boxer udlejes

Averter i NORDBORNHOLM

Fotograf Kjøller

anbefaler Bronze-Rammer i alle St. Ovale Rammer og Rammelister. Billeder indrammes

Magasin du Nord

Skal Deres Søn eller Datter KONFIRMERES?

da aflæg i egen Interesse Forretningen et Besøg — De ved, det betaler sig.

TIL DATTEREN

har vi Frakker, Kjoler, Tørklæder, Handsker, Undertøj og Strømper.

TIL SØNNEN

Habitter, Frakker, Handsker, Hatte, Huer, Halstørklæder, Skjorter, Slips, Sokker — kort sagt alt, hvad en moderne Korfirmand ønsker sig.

Gaa derfor ikke over Aaen efter Vand, naar De hos os kan faa den rigtige Vare til den rigtige Pris.

Fritz Reusch, Allinge

Leverandør til Vare- og Landbrugs-Lotterierne.

HOTEL SANDVIG • PALMEHAVEN

Hver Lørdag og Søndag
Koncert-Dansant

Eget Konditori Telefon Sandvig 13

Nu-

udsælger vi **Lærredssko** for Herrer og Damer og i alle Størrelser med **25 pCt.**
Axel Mogensen, Tejn

Til Stammershalde paa Søndag...!

Koncert-Dansant

i Restaurationen fra Klokken 16 til 23.

Gør Deres Indkøb hos de Handlende, som averterer her i Bladet

Mønstrede moderne Gardiner

Nye Sendinger er hjemkomne.

Nordlandets Handelshus

Se vor Udstilling paa Lindeplads

Bestil Vinterbrændsel

til Levering i September Maaned.

or eløbig har vi rigeligt Lager og Tilsagn om yderligere Sendinger af
Store harpede Ovnkul,
Magre harpede Nøddekul,
Bedste westfalske Oyncinders,
Bedste Brunkuls Briketter,
Afharplingskul og Smedekul.
Priserne er lavest og frit tilkøbt pr. Kontant.

Nordlandets Handelshus

Oxford Fyldepennen

er atter paa Lager.

Livsvarig skriftlig Garanti

Axel Mauritsen - Kiosken - Telf. Allinge 142

Gode tørre Sædvarer

Avl 1937

købes og tages som Betaling for alle Indkøb af Varer, ligemeget hvilken Slags, — og vi afregner Priser, som Sælgeren kan være glad for.

Nordlandets Handelshus.

Kom og se mit store Udvalg i de nye

Dame- og Konfirmand-Frakker!

Konfirmandfrakker fra 18.50 - 20.00 - 24.00
Ungpigefrakker med Foer og Skindbesætning 39.75

Ingen Købetvang!

Allinge Messe - Th. Holm

Tlf. 100. Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet

5 brugte Kakkellovne

sælges billigt i PRODUKTEN

Hvem har Brug for billige

Jern-Staldvinduer, glass. Ko- og Svinekrybber?

Vi har nogle Restpartier af forskellig Størrelse, og disse realiseres til meget smaa Priser. Kom og se Lageret i

Nordlandets Handelshus.

Vi har et større Parti store og smaa

Honningglas og Henkogningsglas

indkøbt til smaa Priser, og disse sælges i disse Dage til smaa Penge.

Nordlandets Handelshus

Et Parti Pandeplader og Rygninger

af bedste engelske Fabrikat sælges billigst muligt, og Landmændene kan bytte ved at levere godt Korn som Betaling. Gør Forespørgsel til

Nordlandets Handelshus.

Køb Deres Forbrug af Klædninger og ekstrafine Benklæder hos os.

Husk vort gode Arbejdstøj samt alt til Herreekvipering henhørende, da det er billigt og godt. Vi har et meget stort Lager i Metermaal som Kjøletøj, Bomuldstøj, Lærred, Drejler og alt henhørende til Manufaktur. Ikke at forglemme vort store Lager af Trikotage og Garn. Vi har alt — kom og køb — De skal nok blive tilfreds.

Jens Hansen. Tlf. 29.

Strikkede Klude og Uld købes til højeste Pris. — Leverandør til Landbrugslotteriet

Stærke svenske Enekurve i alle Størrelser - KØB DET I PRODUKTEN

